

D5.3 Podręcznik doradztwa dla firm typu startup

PROJEKT NR	696069
NAZWA PROJEKTU	START2ACT
DATA ROZPOCZĘCIA	01.03.2016
CZAS TRWANIA	36 miesięcy
ID DOKUMENTU	D5.3 Podręcznik doradztwa dla firm typu startup
TERMIN UMOWNY ODDANIA DOKUMENTU	31.03.2017
GŁÓWNY BENEFICJENT ODPOWIEDZIALNY ZA DOKUMENT	Startups.be

IMIĘ I NAZWISKO	ORGANIZACJA
AUTORZY	Diana Pati
WSPÓŁPRACA	Marleen Heyndrickx

DOSTĘPNOŚĆ

- ☒ Publiczne
- ☐ Poufne, dostępne tylko dla członków konsorcjum (oraz Służb Komisji)

HISTORIA DOKUMENTU			
WERSJA	DATA	UWAGI	WYDANY PRZEZ
01	20.02.2017	Pierwsza wersja robocza	SBE
02	02.03.2017	Ocena eksperta	SBE
03	16.03.2017	Dodano treść	SBE
04	20.03.2017	Ostateczna wersja robocza do oceny partnerskiej	SBE
05	10.04.2018	Translation to PL	KAPE

Niniejszy dokument odzwierciedla jedynie poglądy autorów, a EASME nie ponosi żadnej odpowiedzialności za wykorzystanie informacji w nim zawartych.

Spis treści

PRZEDMOWA.....	4
1. OGÓLNE INFORMACJE O FIRMACH TYPU STARTUP.....	6
1.1 PRZYKŁADOWE DEFINICJE.....	6
1.2 ELEMENTY DEFINICJI	7
2. JAK PRACOWAĆ Z FIRMAMI TYPU STARTUP?	8
2.1 SŁOWNICTWO	9
3. JAK PRZEPROWADZIĆ SESJE DORADZTWA.....	11
3.1 PRZYGOTOWANIE.....	11
3.2 FORMA DZIAŁANIA	11
3.3 ZASADA OGÓLNA	11
4. ZUŻYCIE ENERGII OGÓLNIE (ZOBACZ)	13
5. POMIARY ZUŻYCIA ENERGII (SPRAWDŹ)	16
6. DZIAŁANIA OSZCZĘDZAJĄCE ENERGIĘ (DZIAŁAJ)	20
7. ZAŁĄCZNIK.....	24

Przedmowa

“Jedynym sposobem, dzięki któremu możemy faktycznie poprawić jakość środowiska jest zaangażowanie w to wszystkich.” - Richard Rogers

Dlaczego START2ACT?

Badania wykazują, że wprowadzając wymagające niskich nakładów lub nawet całkowicie bezkosztowe zmiany można zaoszczędzić do 20% kosztów zużycia energii. Aby lepiej to zobrazować, rachunek na 10 000 euro można zmniejszyć do 8 000 euro. Oszczędza się zatem 2000 euro, które można wykorzystać na wspólną kolację dla zespołu lub zwiększenie budżetu na reklamę. Można to osiągnąć podejmując kilka prostych działań oszczędzających energię!

Misją START2ACT jest pomoc nowopowstałym MŚP oraz firmom typu startup w oszczędzaniu energii i minimalizowaniu kosztów, poprzez wprowadzanie prostych ale skutecznych rozwiązań z zakresu efektywności energetycznej do ich codziennych działań. W tym celu oferujemy bezpłatne doradztwo i szkolenia w krajach uczestniczących: Belgii, Bułgarii, Chorwacji, Czechach, Polsce, Rumuni, Słowacji, Zjednoczonym Królestwie, na Węgrzech i Słowacji.

Jak korzystać z tego podręcznika?

Celem tego podręcznika jest przedstawienie charakterystyki wpływu na środowisko ze strony firm typu startup oraz ich specyfiki, a także zaprezentowanie jak w tych nowopowstałych, ambitnych firmach przeprowadzić skuteczny, dostosowany do potrzeb program doradztwa. W pierwszej części podręcznika otrzymają Państwo informacje o tym, jak można definiować i gdzie znaleźć firmy typu startup, przedstawiona zostanie także ich charakterystyka i język używany w ich środowisku. Dostaną też Państwo wgląd w metodykę najczęściej używaną przy rozwoju firm typu startup (patrz: słownictwo). Zalecany format prezentacji i kwestie do poruszenia poprowadzą Państwa przez tematy programu doradztwa, zostawiając jednocześnie wystarczająco dużo miejsca na własne spostrzeżenia i dodatkowe źródła informacji.

W niektórych częściach podręcznika zaleca się użycie danych z konkretnego kraju, dlatego też należy dostosować treść do realiów lokalnego rynku np. poprzez wskazanie lokalnych możliwości finansowania czy omówienie zwyczajów związanych z procedurami zakupów.

Podręcznik ten, podobnie jak zestaw szkoleniowy, został stworzony zgodnie z zasadą ZOBACZ-SPRAWDŹ-DZIAŁAJ. Uczestnicy zajęć zaczynają od ogólnego, wciągającego i skłaniającego do refleksji opisu pojęcia energii i tego jak jest zużywana, aby następnie zrozumieć szersze konsekwencje zużycia energii oraz poznać sposoby jego monitorowania i optymalizacji, zarówno na poziomie indywidualnym, jak i firmy. Na koniec przygotowaliśmy dla Państwa kilka punktów poświęconych konkretnym działaniom, które jak mamy nadzieję, dadzą impuls do zmian w zachowaniach i zainspirują firmy typu startu do dalszej aktywności. Tematy takie jak zrównoważony zakup sprzętu, transport elektryczny, czy możliwości finansowania i współinwestowania pomogą wybrać działania odpowiednie dla obecnego etapu rozwoju firmy.

Jako podsumowanie firmy typu startu otrzymają listy kontrolne, a także łatwe do wprowadzenia wskazówki odnośnie oszczędzania energii oraz listą europejskich i lokalnych programów specjalizujących się w tematyce oszczędności energii lub rozwiązań ekologicznych.

Dla Państwa podręcznik ten to przede wszystkim treść szkoleniowa i odniesienia do źródeł, z których można dowiedzieć się więcej o tym, jak zwiększyć efektywność energetyczną w małych, rozpoczynających swoją działalność firmach. Oczywiście można też odnosić się do własnych badań, doświadczeń praktycznych i innych źródeł. Im więcej informacji tym lepiej!

Pytania i sugestie są zawsze mile widziane. Zróbmy to zgodnie ze startupowym podejściem— *twórz, mierz i ucz się!*

1. Ogólne informacje o firmach typu startup

Definicja tego, co nazywamy startupem wciąż się tworzy. Nie istnieją europejskie ramy prawne regulujące działalność firm typu startup. Póki co istnieją różne podejścia do tego tematu. Wyrażenie to jest używane coraz częściej – nawet w odniesieniu do MŚP, które nie mają cech startupu - jednak eksperci zgadzają się co do następujących, podstawowych kwestii:

Firma typu startup to przedsięwzięcie skalowalne, innowacyjne i opierające się na technologii. Nazywane jest tak w fazie początkowej i wzrostu, ale nie ma określonych konkretnych ram czasowych.¹

„Startup to firma, która ma się szybko rozrastać.”

Paul Graham, założyciel inkubatora Y Combinator

1.1 Przykładowe definicje

„Startup to niezależna organizacja tworząca innowacyjny, skalowalny i zależny od technologii produkt.”

„Startup to firma, która ma się szybko rozrastać... Jedyną niezbędną rzeczą jest wzrost. Wszystko inne, co kojarzymy ze startupami wynika ze wzrostu.” - Paul Graham

Paul Graham odróżnia startupy od nowopowstałych firm na podstawie jednego szczególnego czynnika – możliwości skalowania i ogromnego wzrostu. Potencjał ten zależy w dużej mierze od strategii rozwojowych, na które decyduje się firma typu startup.

Badanie European Startup Monitor

W ramach badania European Startup Monitor szeroko rozumiane startupy muszą spełniać trzy kryteria:

- » mieć mniej niż 10 lat
- » skupiać się na innowacyjności - czy to w obszarze technologii, czy w modelu biznesowym
- » być zorientowane na wzrost i starać się go osiągnąć w skali obrotów i/lub liczbie pracowników

Definicja amerykańska

Firma typu startup jest zależną od technologii firmą z wysokim potencjałem wzrostowym – technologia może, ale nie musi być własnością firmy. Potencjał wzrostowy jest oceniany na podstawie rynku, na który firma potencjalnie kieruje swoją działalność – nie chodzi tu tylko o pierwszy produkt, ale również o całą wizję (gdyż co prawda startup może początkowo celować w pewną niszę, w stylu znanym z książki „Przeskoczyć przepaść”, to jednak musi aspirować do obecności na głównym rynku, aby stać się naprawdę ważnym graczem). Łączy się to z definicją Steve'a Blank'a, według której startupy są to tymczasowe organizacje poszukujące skalowalnego, powtarzalnego modelu biznesowego.

1. ¹Źródło :<http://www.paulgraham.com/growth.html>

„Skalowalny startup” wychodzi od innowacyjnego pomysłu i szuka dla niego skalowalnego i powtarzalnego modelu biznesowego, który zmieni go w szybko rozwijającą się, rentowną firmę. Nie dużą, ale ogromną. Osiąga to przez wejście na rynek i odebranie udziałów dominującym na nim do tej pory firmom, lub poprzez stworzenie nowego rynku i jego gwałtowny rozrost.

Skalowalny startup wymaga zazwyczaj zewnętrznego finansowania kapitałem o podwyższonym ryzyku, aby stworzyć zapotrzebowanie rynkowe i rozwijać się. Z kolei jego założyciele muszą mieć zdolność „zakrzywania rzeczywistości”, aby przekonać inwestorów, że ich wizja to nie halucynacje, oraz aby zatrudnić pracowników i pozyskać pierwszych klientów. Skalowalny startup to niezwykle utalentowani ludzie, podejmujący ogromne ryzyko przy niesamowitych wysiłkach jego założycieli i pracowników.

Już od momentu powstania celem każdego startupu jest stanie się wielką firmą. Założyciele wierzą, że ich pomysł jest czymś wielkim i że może rozwinąć się tak, by przynosić ponad 100 milionów dolarów przychodu rocznie - czy to przez zaburzenie ładu na istniejącym już rynku i odebranie klientów funkcjonującym na nim firmom, czy poprzez stworzenie nowego. Skalowalne startupy mają na celu przyniesienie niewyobrażalnych kwot zysków swoim założycielom i inwestorom, korzystając przy tym ze wszystkich dostępnych zasobów zewnętrznych.

1.2 Elementy definicji

- » Skalowalność to zdolność systemu, sieci lub procesu do poadzenia sobie z coraz większą ilością pracy lub możliwości zwiększenia skali działania w celu osiągnięcia wzrostu.
- » Skalowalny w kontekście startupu: model biznesowy, który umożliwia skalowalność.
- » Innowacyjność może być rozumiana jako wdrożenie lepszych rozwiązań, które sprostają nowym oczekiwaniom, niewyrażonym do tej pory potrzebom lub też istniejącym potrzebom rynkowym. Osiąga się to poprzez wykorzystanie efektywniejszych produktów, procesów, usług, technologii lub modeli biznesowych, które są dostępne dla rynków, rządów i społeczeństwa. Pojęcie "innowacji" może być zdefiniowane jako coś oryginalnego i bardziej skutecznego, a co za tym idzie jako coś nowego, co „wedrze się” na rynek lub do codziennego życia społeczeństwa.
- » Technologia jest to zbiór technik, umiejętności, metod i procesów używanych w produkcji dóbr lub usług lub też w procesie realizacji celów takich jak badania naukowe. Technologię można rozumieć jako znajomość technik, procesów, itp. Może być też zawarta w maszynach, komputerach, urządzeniach i fabrykach, które z kolei mogą być obsługiwane przez osoby bez specjalistycznej wiedzy na ten temat.

W związku z powyższym, zalecana definicja firmy typu startup brzmi:

“Startup to niezależne, nienotowane na giełdzie, innowacyjne, zależne od technologii, skalowalne przedsiębiorstwo założone z zamiarem stania się wielką firmą – czy to przez wdarcie się na istniejący już rynek i odebranie klientów funkcjonującym na nim firmom, czy poprzez stworzenie nowego rynku – i przyniesienie ogromnych kwot zysków swoim założycielom i inwestorom, korzystając przy tym ze wszystkich dostępnych zasobów zewnętrznych.”
(*European Startup Network*)

Gdzie:

- » **niezależny:** definicja prawna – inna firma lub organizacja nie posiada więcej niż 25% (należy to sprawdzić) kapitału zakładowego
- » **nienotowany:** oznacza MŚP, które nie jest notowane na giełdzie papierów wartościowych, z wyjątkiem alternatywnych platform handlowych.
- » **innowacyjny:** zgodnie z ogólnym rozporządzeniem w sprawie wyłączeń blokowych podanym powyżej
- » **zależny od technologii**
- » **skalowalny**

2. Jak pracować z firmami typu startup?

Gdzie znaleźć te „wyjątkowe rodzaje firm”, te tajemnicze startupy?

W większości krajów firmy typu startup dynamicznie się rozwijają, wzbudzając coraz większe zainteresowanie lokalnych mediów. Zasadniczo to stolicy zapewniają najlepsze warunki do rozwoju firm typu startup, ale inkubatory, akceleratorzy i przestrzenie pracy wspólnej pojawiają się w całej Europie. Krajowe **organizacje startupów** takie jak Startups.be, Austrian Startups, Startup Estonia czy German Startup Association zbierają informacje i prezentują je na odpowiednich platformach i mapach. Programy dla startupów nie są organizowane jedynie na poziomie narodowym. W wielu przypadkach najważniejsze miasta tworzą własne programy takie jak, Startup Amsterdam lub Startup Lisboa. Więcej informacji o najważniejszych graczach europejskiego środowiska firm typu startup można znaleźć na: www.europeanstartups.org

Analiza dostępnych informacji

Pierwszym krokiem w celu sprawdzenia, czy Państwa organizacja nie współpracuje już z uniwersyteckimi ośrodkami badawczymi, które zazwyczaj wspierają innowacyjne spółki typu spin-off (tworzone przez pracowników naukowych lub absolwentów uczelni w celu komercjalizacji efektów badań naukowych). Zaleca się również zebranie informacji o inkubatorach i akceleratorach działających w Państwa mieście – są one zazwyczaj najlepszymi źródłami informacji i dojść do firm typu startup. Jeżeli te działania nie przyniosły oczekiwanych rezultatów, warto również przygotować listę działających przestrzeni pracy wspólnej. Najczęściej spotyka się inicjatywy i fundusze wspierane przez rząd, dlatego też program polityki cyfrowej Państwa kraju może być wartościowym źródłem dalszych informacji o rozwoju środowiska startupowego.

Miejsca pracy

Firmy typu startup zazwyczaj korzystają z przestrzeni pracy wspólnej, biur zapewnianych przez inkubatory i akceleratorzy, lub po prostu decydują się na pracę w domu czy w ogólnodostępnych miejscach. Zazwyczaj w momencie, gdy ich produkt jest gotowy do wejścia na rynek i zaczynają generować przychody, lub otrzymają dofinansowanie, zaczynają się zastanawiać nad zakupem własnego biura. Ponieważ jednak nie ma uniwersalnego scenariusza, lepiej jest zapytać o to, na jakim etapie rozwoju znajduje się dana firma typu startup, czy biorą udział w programie inkubacyjnym lub akceleryacyjnym i ilu pracowników jest zatrudnionych w danym projekcie.

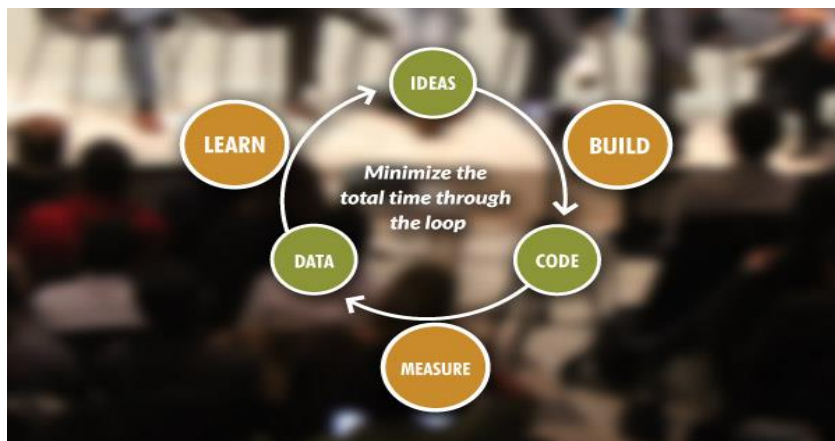

Filozofia Lean Startup

Źródło:

http://theleanstartup.com/images/methodology_diagram.jpg

Lean startup to metodyka i ogólnoświatowy ruch zapoczątkowany i rozwinięty przez Erica Ries'a. Startupy zazwyczaj używają jej w zręcznym wytwarzaniu oprogramowania do szybkiej iteracji produktów i usług przy minimalnym obrocie. Ma ona na celu skrócenie cykli iteracji, poprzez łączenie eksperymentów w oparciu o hipotezy biznesowe, powtarzalne dostarczanie produktu i stałe uczenie się. **Ucz się-buduj-mierz** jest hasłem przewodnim. Centralną hipotezą z kolei jest to, że inwestując czas w iteracyjne rozwijanie produktów lub usług, które będą spełniały potrzeby pierwszych klientów, firmy typu startup mogą ograniczyć ryzyko rynkowe i uniknąć wstępnego finansowania projektu, a także kosztownego wypuszczania produktu na rynek i ewentualnych porażek z tym związanych.²

2.1 Słownictwo³

Podobnie jak inne branże, także świat firm typu startup stworzył swój żargon i związaną z nim terminologię. Warto zatem zapoznać się z terminami używanymi przez przedsiębiorców ze środowiska firm startupowych. Może się zdarzyć, że przedsiębiorcy nie zdają sobie sprawy, że używają żargonu który nie jest zbyt rozpowszechniony poza ich środowiskiem. Poza tym, finansowanie z funduszy venture capital, metodologia *lean startup*, czy zręczne wytwarzanie produktów są same w sobie na tyle ciekawe, że warto się o nich więcej dowiedzieć.

Tabela 1: Słownictwo związane z firmami typu startup

TERMIN	SKRÓT/SYNONIMY	ZNACZENIE
AKCELERATOR	-	W akceleratorze, w zamian za udział w kapitale, dokonywana jest inwestycja załączkowa wynosząca zazwyczaj pomiędzy 15 a 50 tys. dolarów. Firmy typu startup przydzielane są do klas i pracują w grupach. Zazwyczaj otrzymują określony termin na ukończenie intensywnego szkolenia i wdrożenia (najczęściej od 1 tygodnia do 6 miesięcy). Program akcelacyjny kończy się dniem demonstracyjnym, podczas którego odbywa się spotkanie informacyjne z inwestorami.
ANIOŁ INWESTOR	Aniołowie/aniółowie biznesu	Osoba dostarczająca firmie typu startup niedużego kapitału w zamian za udziały w firmie
BOOTSTRAPPING	-	Oznacza to sytuację, gdy firma jest finansowana z prywatnych

2. ²https://en.wikipedia.org/wiki/Lean_startup

3. ³<http://fundingsage.com/entrepreneur-dictionary-for-startups/> ; <http://fi.co/glossary&http://www.techrepublic.com/article/glossary-startup-and-venture-capital-terms-you-should-know/>

		zasobów przedsiębiorcy lub z jej własnych dochodów. Bootstrapping po angielsku oznacza w tym kontekście działanie z wykorzystaniem własnych zasobów.
ZABURZANIE	-	Innowacja lub technologia "zaburza" istniejący rynek poprzez: wywołanie zmiany w cenach na rynku, zastępowanie starej technologii lub zmianę odbiorców.
INKUBATOR	-	Organizacja, która pomaga rozwijać się firmom rozpoczynającym działalność, zazwyczaj w zamian za udział w kapitale spółki. Firmy w inkubatorach otrzymują wsparcie w budowaniu zarządu, czy opracowywaniu strategii rozwoju. Otrzymują też przestrzeń biurową. Działanie bardziej długoterminowe; trwa od 6 do 18 miesięcy.
ITERACJA	- (zręczny rozwój)	Iteracje to krótkie ramy czasowe na wprowadzenie danych funkcji. Na każdą iterację składają się zazwyczaj takie czynności jak analiza, projektowanie, rozwijanie i testy.
MINIMUM VIABLE PRODUCT/PRODUKT O MINIMALNEJ KONIECZNEJ FUNKCJONALNOŚCI	MVP	Oszczędny cenowo prototyp, który ma sprawdzić, czy pomysł wzbudza zainteresowanie. .
PIWOT	-	Nagła zmiana kierunku strategii biznesowej. Np. startup działający na serwerach wykonuje zwrot („piwot”) i zaczyna działać w chmurze.
SCALEUP	-	Firma typu startup w fazie wzrostu (sprawdzania się na rynku, gwałtownego wzrostu, zazwyczaj dysponująca dofinansowaniem z funduszy venture capital, aktywna w więcej niż jednym kraju)
INWESTYCJA ZAŁĄŻKOWA	-	Dofinansowanie firmy typu startup na wczesnym etapie. Zazwyczaj pierwsza oficjalna inwestycja.
OPROGRAMOWANIE JAKO USŁUGA	SaaS	Oprogramowanie jako usługa. Oprogramowanie, z którego można korzystać zdalnie, zazwyczaj przez internet (w tzw. „chmurze”)
ETAP	-	Terminu używa się do określenia, w jakiej fazie rozwoju znajduje się firma typu startup (odkrycia, sprawdzania się na rynku, wydajności, skalowania) według Startup Genome Report ⁴
FIRMA TYPU STARTUP	-	Mała firma oferująca innowacyjny produkt lub usługi zależne od technologii, dysponująca skalowalnym modelem biznesowym, posiadająca globalne ambicje.
JEDNOROŻEC	-	Określa firmę, której wartość wynosi co najmniej miliard dolarów i która nadal jest własnością prywatną
VENTURE CAPITAL	VC	

4. ⁴ https://s3.amazonaws.com/startupcompass-public/StartupGenomeReport1_Why_Startups_Succeed_v2.pdf

3. Jak przeprowadzić sesje doradztwa

3.1 Przygotowanie

Firmy typu startup mają zazwyczaj mało czasu, ponieważ sprawność ich działania decyduje o sukcesie lub porażce. Proszę upewnić się, że treść którą Państwo prezentują odpowiada ich potrzebom. Na przykład jeżeli żadna z biorących udział firm nie pracuje na fizycznym produkcie (jak sprzęt czy dobra konsumpcyjne), to nie ma sensu mówić zbyt wiele o energooszczędnej produkcji.

Zazwyczaj w przestrzeniach wspólnej pracy, inkubatorach i akceleratorach jest jedna osoba odpowiedzialna za organizację, która nadzoruje program wszystkich wydarzeń i szkoleń. Kontaktując się z nią, mogą Państwo umówić sesję i zamówić salę z odpowiednim wyposażeniem.

Zaleca się również wcześniej wysłać zaproszenie zawierające szczegółowy program działania do firm typu startup.

3.2 Forma działania

Przeprowadzenie prezentacji zajmuje od 45 do 60 minut. Należy do tego doliczyć 15 minut na wstęp i kolejne 15 na pytania, co razem daje 1,5 godziny, które trzeba zarezerwować na całą sesję.

Idealna ilość firm typu startup biorących udział w sesji wynosi od 10 do 20. Przy większej liczbie trudno jest przeprowadzić skuteczne doradztwo. Oczywiście zdarzają się też inne sytuacje np. w jednym inkubatorze jest za mało zainteresowanych firm, podczas gdy w drugim na sesję zgłosiło się zbyt wielu chętnych. Zazwyczaj informacyjna sesja doradztwa jest odpowiednia także dla większej ilości odbiorców, jednak przy bardziej zindywidualizowanym podejściu lepiej sprawdzą się mniejsze grupy. Generalnie przyjmuje się, że spersonalizowane podejście generuje większą ilość zaangażowanych użytkowników platformy START2ACT.

3.3 Zasada ogólna

W efektywności energetycznej chodzi o zmniejszenie kosztów, a co za tym idzie, o ochronę środowiska. Nasze podejście polega na wprowadzaniu energooszczędnych i zrównoważonych rozwiązań w sposób, który zapewni komfortowe warunki Państwa pracownikom i klientom odwiedzającym Państwa biuro. Brak komfortu w przestrzeni biurowej może skutkować znaczącą utratą produktywności.⁵

Wstęp

Pierwszy krok to zapoznanie się z klientami: imię, firma, dziedzina, (patrz: pionowy w Załączniku), ilość energii zużywanej w działaniach, czy korzystają z przestrzeni wspólnej czy też mają własne biuro, oraz czy mają świadomość zużycia energii w swojej działalności (np. dzięki śladom w bibliotekach danych). Warto pokierować sesją tak, by była przydatna dla wszystkich uczestników.

5. ⁵<https://eit.europa.eu/newsroom/climate-kic-new-energy-saving-system-estimates-productivity-loss-due-high-indoor-co2-levels>

- » Przedstaw się: kim jesteś, dla jakiej firmy pracujesz i w jakim pionie działa Twoja firma startup
- » Biuro: gdzie pracujesz? w przestrzeni pracy wspólnej, w wynajętych pomieszczeniach, własnym biurze, czy zdalnie?
- » Zużycie energii: ile energii pochłania Twoje biuro i Twoje działania?

Szkolenie

Zestaw szkoleniowy dla firm typu startup stanowi podstawę sesji wraz z zalecaną kolejnością prezentowanych tematów. Można do tego dodać pytania i odpowiedzi, a tematy które nie będą istotne z punktu widzenia odbiorcy należy pominąć. Jeśli wszyscy uczestnicy korzystają z przestrzeni pracy wspólnej, warto zapytać, czy chcą omówić wszystkie możliwości wynajmu pomieszczeń biurowych. Podobnie, jeśli odbiorcami są głównie firmy z branży energetycznej, to powinno się skrócić pierwszą część prezentacji – najprawdopodobniej doskonale zdają sobie sprawę z tego jak ważne jest oszczędzanie energii.

Formularz do udzielenia informacji zwrotnych na miejscu

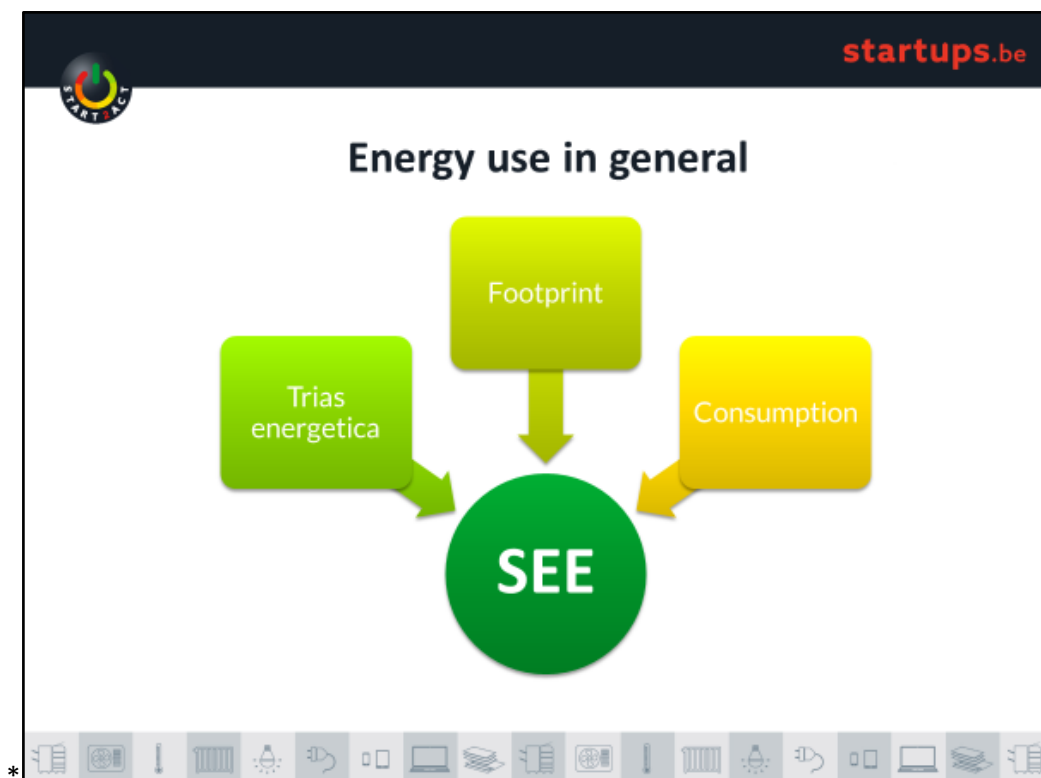
Poza uzyskaniem bezpośrednich informacji, formularz pozwoli także na zebranie adresów e-mail (pamiętaj, że podanie adresu jest dobrowolne!) i organizację kolejnych działań tego typu. Formularz ma na celu zebranie informacji zwrotnych na temat sesji. Przykład znajduje się w Załączniku.

Oferta kolejnych działań

W zależności od Państwa dostępności i możliwości, poza internetową ofertą START2ACT, można także zaproponować uczestnikom kolejne usługi tego typu.

4. Zużycie energii ogólnie (ZOBACZ)

Celem jest zrozumienie zużycia energii i konsekwencji jakie niesie ono dla codziennego życia. Niezwykle ważne jest zwiększanie świadomości na temat konsekwencji nadmiernego zużycia energii, a także przekazywanie informacji o tym, jakie kroki można poczynić zarówno na poziomie jednostki, jak i firmy, aby maksymalnie zmniejszyć szkodliwe efekty (przykład myślenia długoterminowego). To co należy podkreślić, to wpływ świadomości energetycznej na ogólny poziom dobrobytu.

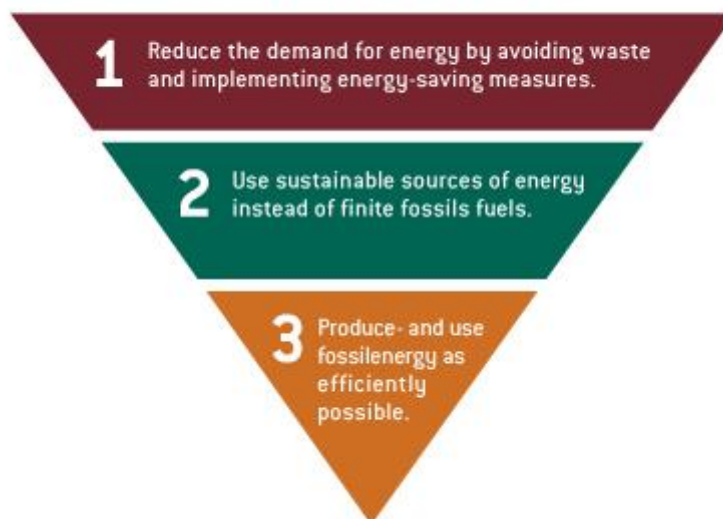
Trias energetica⁶

Jest to metoda stworzona przez holenderską Politechnikę w Delft, która ma na celu promowanie inteligentnego podejścia do neutralności klimatycznej. Według jej zasad najpierw musimy ograniczyć zapotrzebowanie energetyczne poprzez ograniczenie zużycia energii. Następnie do zaspokojenia pozostałych potrzeb energetycznych

6. ⁶<http://www.eurima.org/energy-efficiency-in-buildings/trias-energetica>

powinniśmy wykorzystać zasoby odnawialne. Dopiero wtedy mogą zostać użyte paliwa kopalne – w sposób

The Trias Energetica concept:
the most sustainable energy is saved energy.

najbardziej efektywny i czysty.

Mówiąc trywialnie:

- » powinieneś ograniczyć zużycie energii;
- » jeśli potrzebujesz energii, korzystaj z zielonej energii;
- » korzystaj z klasycznej energii tylko wtedy, jeżeli nie masz innego wyjścia, ale rób to w sposób zrównoważony.

Ślad węglowy

Ślad węglowy definiuje się historycznie jako "całkowitą sumę emisji gazów cieplarnianych wywołaną przez jednostkę, wydarzenie, organizację, produkt, wyrażoną ekwiwalentem dwutlenku węgla"⁷ Ostatnie dane na temat Polski:

- » łączna emisja: 294 879 kt CO₂
- » Na osobę: 7,6 t
- » Emisja na osobę w Europie: 8,23 t

Ważne: rozmowa o śladzie węglowym nie ma na celu wywołania wśród uczestników poczucia winy czy dyskomfortu. Jej celem jest zwiększenie naszej świadomości czym jest ślad energetyczny, a co za tym idzie wywołanie zmiany w zachowaniach związanych z codziennymi decyzjami firm np. w sprawie wyjazdów służbowych. Kalkulator emisji wywołanych przez lotnictwo: <http://www.travelmath.com/flight-emissions/>

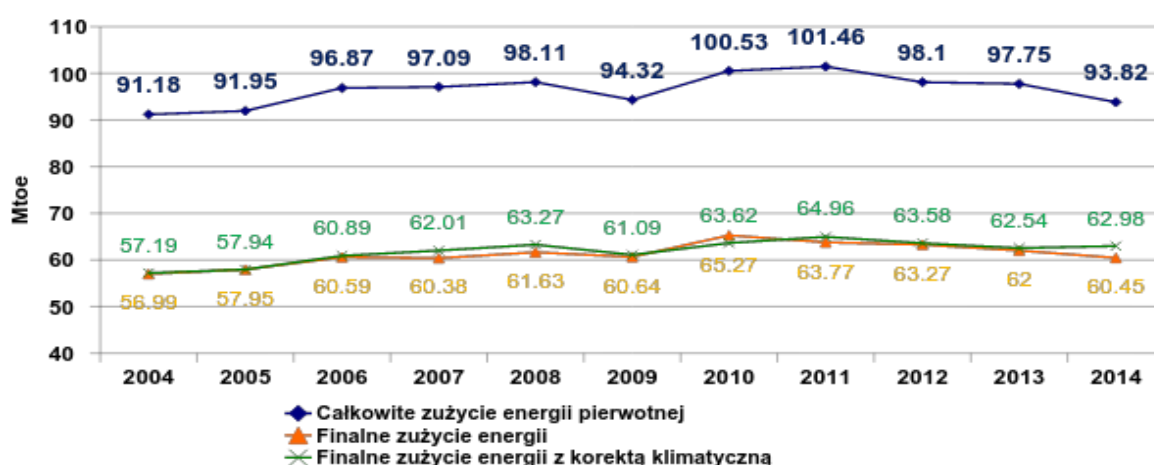
7. ⁷https://en.wikipedia.org/wiki/Carbon_footprint

Większość z nas zastanowiłaby się pewnie dwa razy przed wzięciem udziału w zamorskiej konferencji, która nie jest konieczna, gdybyśmy wiedzieli jaki ma to wpływ na środowisko.⁸

Dane o zużyciu energii (dane krajowe)

Polska osiągnęła istotny postęp w realizacji krajowego celu w zakresie oszczędnego gospodarowania energią i oszczędności energii finalnej.

Zużycie energii na jednostkę Produktu Krajowego Brutto (PKB) od wielu lat ma tendencję malejącą. Wartość PKB rośnie (roczne tempo wzrostu wyniosło 3,8% w latach 2004-2014), zużycie energii w bardzo małym stopniu. W tym samym okresie stopa przyrostu zużycia energii pierwotnej wyniosła 1%, a finalnej 0,6%).

Zużycie energii w Polsce

Zużycie energii pierwotnej przez krajową gospodarkę w 2015 roku wyniosło około 90 Mtoe. W końcowym zużyciu energii brutto w tym samym roku udział energii ze źródeł odnawialnych wyniósł 11,8%. Generacja energii elektrycznej w 2016 roku ukształtowała się na poziomie 166,6 TWh, natomiast zużycie przekroczyło 168 TWh. Produkcja i zużycie ciepła (bilans ciepła w parze i gorącej wodzie) wyniosło w 2016 roku 294,2 PJ.

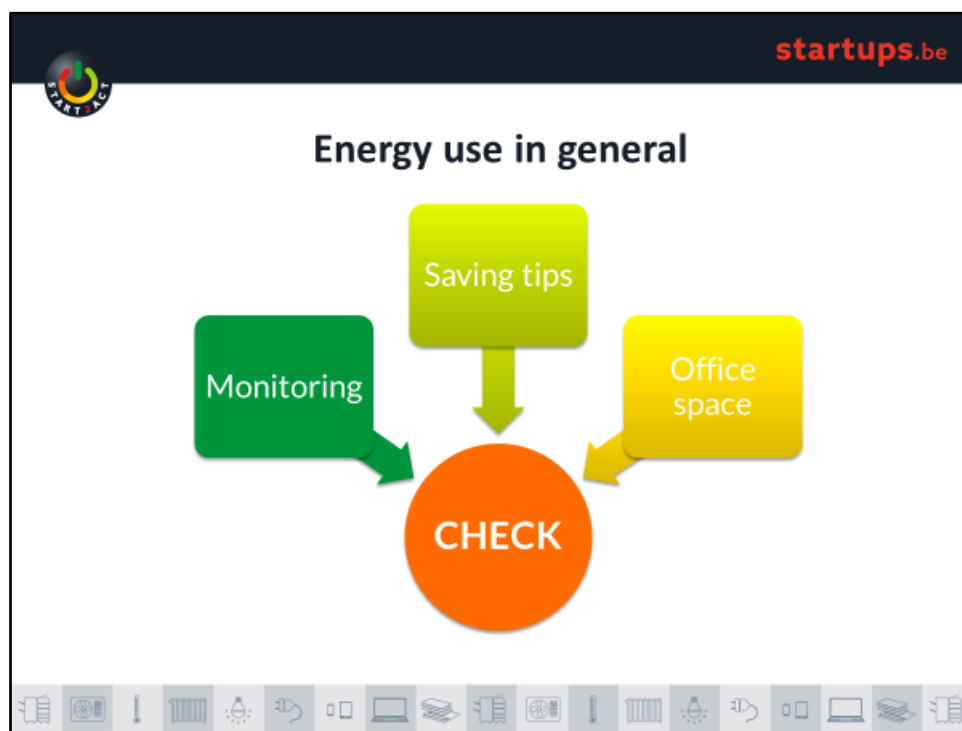

8. ⁸http://www.bilans-ges.ademe.fr/en/accueil/contenu/index/page/calculation_methods/siGras/0

5. Pomiary zużycia energii (SPRAWDŹ)

“Każdego dnia, z powodu złej izolacji, niskiej efektywności oświetlenia, sprzętów, a także urządzeń grzewczych i klimatyzacyjnych wydajemy na energię więcej pieniędzy niż powinniśmy – wydajemy pieniądze, które moglibyśmy zaoszczędzić inwestując w efektywność energetyczną.” – Bernie Sanders

Monitorowanie zużycia energii

Jak mierzyć zużycie energii na poziomie jednostkowym, a jak na poziomie firmy?

Zarówno pojedyncze osoby jak i firmy dysponują różnymi narzędziami i środkami, które umożliwiają podjęcie świadomych decyzji odnośnie monitorowania zużycia energii. Zaleca się rozróżnianie między zużyciem przez indywidualne osoby, zużyciem związanym z działalnością firmy (biura), a także zużyciem związanym z produkcją.

- » **Na poziomie owym** wskazówki dotyczące oszczędzania energii
- » **Na poziomie firmy:** zużycie energii i rachunki za wynajmowaną powierzchnię biurową w porównaniu z przestrzenią pracy wspólnej lub pracą zdalną
- » **W produkcji:** monitorowanie zużycia energii

Polecane źródła:

http://www.iea.org/publications/freepublications/publication/EnergyEfficiencyIndicatorsHighlights_2016.pdf

Narzędzia i listy kontrolne: <https://www.energinvest.be/tools>

Przykład: Narzędzie do zarządzania zużyciem energii w domu i w pracy

PEAKapp to aplikacja na smartfony i tablety, która pomaga oszczędzać energię i kontrolować jej zużycie w gospodarstwie domowym. Ta innowacyjna aplikacja pozwoli detalicznym sprzedawcom energii na zaoferowanie gospodarstwom domowym taniej, ekologicznej, niskoemisyjnej energii.

Wskazówka: znajdź i polecaj rozwiązania stworzone przez lokalne firmy typu startup! ☺ np.: BE – smappee

Oszczędność energii, a inne koszty

Jakie jest zużycie energii i potencjalne oszczędności w stosunku do innych kosztów, które ponosi firma (np. marketing)?

Wprowadzając stosunkowo proste rozwiązania, które docelowo miałyby stać się nawykami, można dokonać znaczącej redukcji kosztów. Jest to jednak możliwość często przeoczana przez menadżerów. Badania pokazują, że x % oszczędzonej energii skutkuje x zaoszczędzonych euro.

Zadanie:

Po ustaleniu ilości zaoszczędzonej energii na podstawie średniej wielkości uczestniczących firm (jeśli udział biorą też większe firmy z sektora produkcyjnego wyniki powinno się uściślić, aby zapewnić realistyczne porównanie), co mogłyby zakupić myśląc kategoriami działów marketingu/sprzedaży/zasobów ludzkich.

Przykłady:

- » Marketing: ile wyświetleń strony, czy linków w systemie AdWords można kupić za x euro?
- » Zasoby ludzkie: czy można by zatrudnić studenta na półroczny staż?
- » Operacje: czy pokryłoby to koszty dostarczenia pracownikom darmowych napojów i owoców do biura przez 6 miesięcy?

Przestrzeń wspólna czy własne biuro?

Podczas tej sesji zostaną omówione różne warianty miejsca pracy, a dyskusja zostanie dopasowana do odpowiedzi uzyskanych na początku spotkania. Jeżeli większość uczestników korzysta z przestrzeni pracy wspólnej, dyskusja powinna dotyczyć tego, czy planują przenieść się do własnego biura i jeżeli tak, to jakie aspekty powinni wziąć pod uwagę przy wyborze oferty. Jeśli natomiast większość z nich pracuje we własnych biurach, powinniście Państwo omówić warunki jakie mają do oszczędzania energii, np. czy mają oddzielne liczniki, czy też płacą ryczałtem całą sumę, jaki wpływ mają na to takie elementy jak są ogrzewanie/wentylacja/oświetlenie pomieszczenia nie będących w użyciu, itp.⁹

W każdym przypadku analiza zalet i wad zapewni ocenę każdej z opcji. Zazwyczaj połączenie kilku metod daje najlepsze dostosowane do firmy i najbardziej energooszczędne rozwiązania. Należy też podkreślić, że nie istnieją lepsze i gorsze opcje – celem zadania jest poinformowanie uczestników o bogactwie możliwości i o tym, na co należy zwrócić uwagę przy obliczaniu kosztów.

9. ⁹<https://www.wellcertified.com/>

Przykładowe pytania do właściciela obiektu/zarządcy nieruchomości:

- » Na jakiej zasadzie sporządzane są rachunki za media?
- » Czy istnieje możliwość zainstalowania indywidualnego licznika?
- » Jak używane i rozliczane są przestrzenie wspólne?
- » Czy budynek posiada certyfikaty energetyczne?
- » W jakim stanie jest izolacja i jakiej klasy materiały zostały użyte?
- » Jak jest położenie danego biura: umiejscowienie okien, dzienne nasłonecznienie, z jakim biurami sąsiaduje?
- » Czy istnieją plany ubiegania się o możliwość wspólnej inwestycji i produkcji własnej energii dla budynku (umowa o poprawę wydajności energetycznej)?

Zestawienie różnych opcji, zawierające zalety i punkty wymagające zastanowienia:

Praca z domu, praca zdalna:

ZALETY	WADY
Najbardziej energooszczędny wariant	Może zwiększać zużycie energii w domu
Nie wymaga dojazdów	Izolacja, brak komunikacji w zespole
Brak opłat z tytułu najmu lub własności	Brak "bazy", wymagana dodatkowa logistyka dla działań zespołowych i przyjmowania klientów

Przestrzeń pracy wspólnej – elastyczne biuro

ZALETY	WADY
Elastyczne biuro	Brak stałej przestrzeni biurowej
Poczucie wspólnoty	Mniej możliwości "wyciszenia się"
Łatwo obliczyć koszty, brak ogólnych kosztów zarządzania biurem	Brak wpływu na ceny energii i na kondycję przestrzeni wspólnych

Wynajem powierzchni biurowej – z przestrzeniami wspólnymi (klasyczny „biurowiec”)

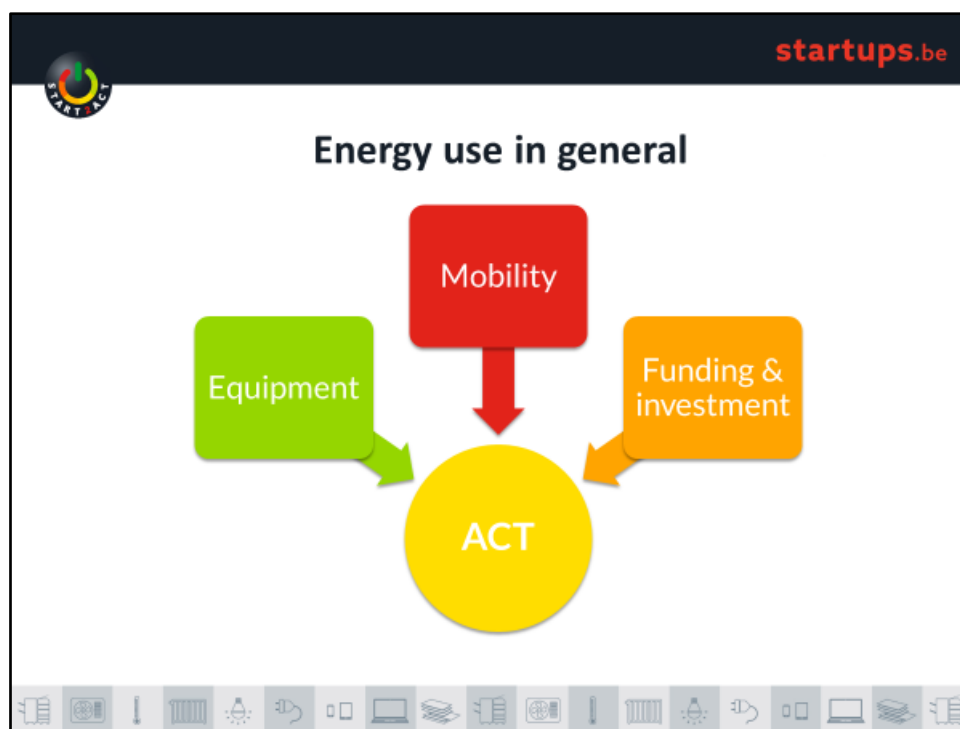
ZALETY	WADY
Stała przestrzeń biurowa	Mniej elastyczne, droższe
Zespół może pracować razem	Wybór otwartej lub zamkniętej zabudowy może wywołać spory
Łatwo obliczyć koszty	Ogólne koszty mediów wymagają dodatkowych obliczeń>stała kwota czy opłata według licznika?*

*Czy jest wprowadzana umowa o poprawę efektywności energetycznej?

Jeśli jesteś w posiadaniu swojego rachunku za energię, ta strona może być pomocna (BE):

<http://monelectriciteverte.be/fournisseur/lampiris/>

6. Działania oszczędzające energię (DZIAŁAJ)

Energooszczędny sprzęt i zakupy

Proces zakupów może brzmieć nieco przerażająco, zwłaszcza w przypadku małej firmy typu startup. Należy jednak obalić ten mit, i odkryć możliwości przed małymi przedsiębiorstwami związane z zakupami, zwłaszcza że może się znacząco wpłynąć na ograniczenie kosztów. Wydatki na sprzęt biurowy stanowią sporą część budżetu operacyjnego, nie wspominając o dodatkowej pracy związanej z wyborem/zamówieniem/montażem.

Porównywarka cen dla platformy zakupowej Amazona: <https://de.camelcamelcamel.com/>

Wskazówki dotyczące codziennego oszczędzania energii¹⁰

- » Poza godzinami pracy wyłącz wszystkie światła, które nie są niezbędne – zaoszczędzisz w ten sposób 10% kosztów oświetlenia
- » Wyłącz wszystkie komputery, laptopy i monitory, gdy nie są używane – zaoszczędzisz w ten sposób 5% kosztów energii elektrycznej
- » Przetestuj różne ustawienia czasów włączania i wyłączania ogrzewania/klimatyzacji i wyłączaj oba systemy przed zakończeniem dnia pracy - zaoszczędzisz w ten sposób 20% kosztów ogrzewania i klimatyzacji
- » Upewnij się, że w swoim budynku korzystasz z energooszczędnego oświetlenia. Najbardziej wydajne są obecnie światła LED, drugie w kolejności są świetlówki. Żarówki LED są nawet o 90% bardziej oszczędne od zwykłych żarówek, a ich ceny znacząco spadły w ostatnich latach.

10. ¹⁰<https://www.virginstartup.org/how-to/how-startups-can-reduce-their-energy-costs>

- » Zmiana ustawień systemów ogrzewania i klimatyzacji nawet o kilka stopni może mieć drastyczny wpływ na ponoszone koszty. Zmniejszenie temperatury ogrzewania zaledwie o jeden stopień może, w przypadku małego sklepu, zaoszczędzić nawet 100€ rocznie.
- » Jeśli możesz, zastąp komputery stacjonarne laptopami, jako że zużywają one o 85% mniej energii.

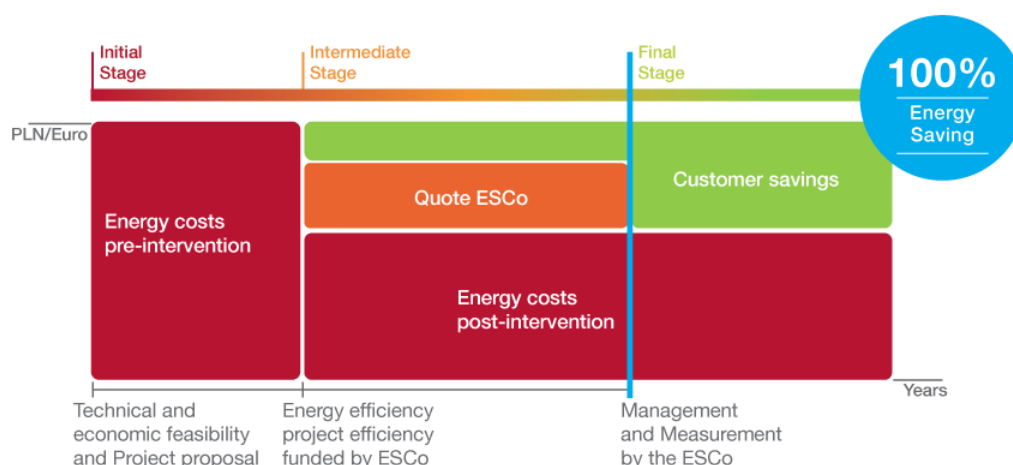
Możesz dodać tu również wszystkie wskazówki, których używasz na innych szkoleniach!

Wskazówka:

- » Pojedź na wakacje do hotelu Nearly Zero Energy Hotel: [Nearly Zero Energy Hotels](#) to inicjatywa europejska mająca na celu pomóc hotelom w zwiększeniu efektywności energetycznej i osiągnięciu prawie zerowego (Nearly Zero) zużycia energii. Hotele biorące udział w programie pokazują jak branża turystyczna może ograniczyć zużycie energii i emisję gazów cieplarnianych. Zobacz jak radzi sobie [16 pilotażowych hoteli!](#)¹¹😊

Wspólne inwestycje i finansowanie (krajowe!)

Inwestycje związane z oszczędzaniem energii były kiedyś bardzo kosztowne, przez co wymagały planowania i fachowej wiedzy. Wraz ze wzrostem popularności odnawialnych źródeł, samorządy zaczęły przyznawać coraz więcej zróżnicowanych dotacji i dofinansowań na efektywność energetyczną. Wspólne inwestycje w wytwarzanie własnej energii stają się dostępne dla coraz większej liczby firm, także na zasadzie spółdzielni (patrz: REscoop). Zazwyczaj zwrot inwestycji w metody zwiększające wydajność energetyczną trwa latami, więc najlepszym czasem na inwestycje jest “im wcześniej, tym lepiej”. Warto również rozeznac się w opcjach dostępnych w danym regionie jako że każda lokalizacja może mieć nieco inną specyfikę, jeśli chodzi o zrównoważoną produkcję energii i należy wziąć to pod uwagę.

Możliwości finansowania inwestycji w Polsce można szukać na następujących stronach:

<http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/wyszukiwarka>

<http://www.nfosigw.gov.pl/>

11. ¹¹<https://ec.europa.eu/easme/en/news/5-ways-save-energy-2017>

<http://www.parp.gov.pl/>

Wspólne inwestycje:

- » <https://rescoop.eu/get-your-projects-financed>
- » <https://www.econova.com/>

W ostatnich latach coraz popularniejsze stają się umowy o poprawę efektywności energetycznej, jako że pozwalają na korzystanie z dofinansowań w systemie, w którym przyszłe (gwarantowane) oszczędności rekompensują początkowe inwestycje, często w sposób neutralny dla budżetu.¹²

Transport jako sposób na oszczędzanie

Recesja gospodarcza doprowadziła do zmniejszonej emisji zanieczyszczeń poprzez ograniczenie zapotrzebowania na usługi transportowe. To właśnie transport jest w dalszym ciągu odpowiedzialny za 25% emisji gazów cieplarnianych w UE i przyczynia się znacząco do zanieczyszczenia powietrza, zwiększonego poziomu hałasu i fragmentacji siedlisk.¹³ Istnieją proste sposoby na rozpoczęcie oszczędzania energii. Można na przykład przyjrzeć się temu jak pracownicy dojeżdżają do pracy. Korzystanie z transportu publicznego (obniżenie kosztów biletów będzie dodatkową zachętą), sprawdzenie możliwości poruszania się na rowerze (system rowerów publicznych, flota rowerów służbowych), a jeśli żadna z powyższych opcji się nie sprawdzi, dobrze zorganizowane i wspierane przejazdy wspólne, mogą znacząco obniżyć emisję. Wprowadzenie możliwości pracy zdalnej gdy pozwala na to ilość

12. ¹²<https://www.energinvest.be/insights/how-to-implement-energy-performance-contracts-in-multi-tenant-building-pools-using-the-smartepc-model>

13. ¹³<http://www.eea.europa.eu/soer>

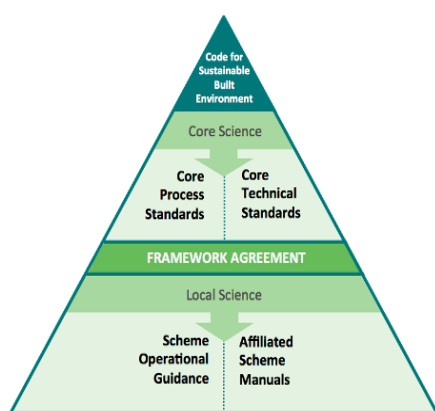
zadań, lub zachęcanie do korzystania z przestrzeni pracy wspólnej lub dzielonych przestrzeni może również zmniejszyć koszty i być korzystne dla pracowników (więcej kontroli nad swoim czasem).

- » Zachęcanie do wspólnych przejazdów
- » Korzystne umowy z firmami paliwowymi
- » Usytuowanie biura blisko dworców kolejowych (transport publiczny)
- » Rowery elektryczne

Tutaj można skorzystać z kalkulatora obliczającego wpływ dojazdów do miejsca pracy na środowisko:

https://co2.myclimate.org/en/car_calculators/new

BREEAM¹⁴ (Building Research Establishment Environmental Assessment Methodology) to również dobry wskaźnik zrównoważenia energetycznego budynków (pod względem użytych materiałów i zużycia energii) wraz z transportem i lokalizacją.

Zielone akceleratory i inkubatory

Inteligentne miasta są symbolem nowego rodzaju relacji pomiędzy miastem, a jego mieszkańcami. Inteligentne rozwiązania z zakresu mobilności, logistyki, transportu, energetyki czy edukacji mają na celu zmianę sposobu życia w mieście. W tej chwili, wraz z coraz większą ilością inicjatyw tworzących społeczeństwa nowej fali gospodarki współdzielenia dokonuje się pewnego rodzaju transformacja. Jeżeli zatem jesteś zaangażowany/zaangażowana w ten temat i interesują Cię inteligentne

rozwiązania, poniżej znajduje się lista dostępnych programów inkubacyjnych/akceleracyjnych i inicjatyw wspomagających, nad którymi warto się zastanowić. Nawet jeśli Twój produkt nie zalicza się w tej chwili do tych kategorii, istnieje szansa, że nauczysz się nowych, innowacyjnych metod i poznasz idee, które pozytywnie wpłyną na Twoją misję. Działa to również w drugą stronę – korzystanie z możliwości współpracy z inteligentnymi miastami to sprawdzony sposób na wywarcie wpływu przez krzyżowe łączenie różnych sektorów i pomysłów.

Plan działań oszczędzających energię dla firm typu startup

Inicjatywy w Europie i krajach uczestniczących

Ogólnoeuropejskie:

- » Rockstart: <https://www.rockstart.com/accelerator/smart-energy/>
- » Climate-KIC: <http://www.climate-kic.org/>
- » Startupbootcamp: <https://www.startupbootcamp.org/accelerator/smart-transportation-energy/>

KRAJ	NAZWA PROGRAMU
BELGIA	Watt Factory, GreenBizz, GreenVille

14. ¹⁴<http://www.breeam.com/>

BUŁGARIA	LaunchHub, Cleantech Bulgaria , Eleven
CHORWACJA	ZIP
CZECHY	Startup Yard, StarCube
WĘGRY	Traction Tribe, Digital Factory, Hiventures, iCatapult, Design Terminal, Oxo Labs, CEED Tech HU
POLSKA	GreenEvo, Starter Rocket, Bitspiration Booster, StartupHub Warsaw, AIP Seed Capital, hub:raum, Huge Thing
RUMUNIA	Innovation Labs, Connect Accelerator, Spherik, Simplon, TechHub
SŁOWACJA	The Spot, CEED Tech, RubixLab
ZJEDNOCZONE KRÓLESTWO	Bethnal Green Ventures , Digital Greenwich , EcoMachines Incubator , Catapult , Collider, Ignite

7. Załącznik

- » Formularz oceny
- » Piony firm typu startup

INFORMACJE ZWROTNE – FORMULARZ OCENY

[Data, godzina, miejsce,]

[nazwa partnera S2A i imię osoby prezentującej]

Imię i nazwisko:	
Nazwa firmy:	
Jak oceniłbyś/oceniłabyś sesję w skali od 1 do 5 (1 – w ogóle nieprzydatne, 5 – bardzo przydatne),	
Jaka jest najciekawsza rzecz, której można było się dowiedzieć i wynieść ze szkolenia?	
Jak prawdopodobne jest, że skorzystasz z platformy internetowej S2A? (1 – na pewno nie, 5 – prawie na pewno)	
Jaki wpływ na Twoją firmę ma energia i oszczędność energetyczna? (1-5)	
Sugestie odnośnie treści lub formy przekazu?	
Jak oceniłbyś/oceniłabyś osobę prezentującą? (1 – nieprzygotowana, słabe umiejętności, 5 – w pełni przygotowana, doskonałe umiejętności)	
Czy interesowałyby Cię kolejne takie przedsięwzięcia? (tak/nie)	
Jeżeli tak, podaj swój adres e-mail:	

Data, miejsce:

Podpis:

Zbiorcza tabela często używanej terminologii odnośnie pionów firm typu startup (niepełna):

PION	CO OZNACZA
Druk 3D	Druk 3D oznacza każdy z wielu procesów używanych do stworzenia trójwymiarowego obiektu
Rachunkowości	Rachunkowość to pomiar, przetwarzanie i komunikowanie informacji finansowych o jednostkach gospodarczych
AdTech	Są to technologie i usługi stosowane do umieszczania reklam na stronach internetowych
Lotniczy i kosmonautyczny	Przemysł lotniczy i kosmonautyczny oznacza działania naukowe, inżynieryjne i biznesowe mające na celu loty w atmosferze ziemskiej (aeronautics) i poza nią (astronautics).
AgriTech	Przemysł technologii rolniczych korzysta ze specjalistycznych technologii w celu ulepszenia światowych praktyk rolniczych.
Motoryzacyjny	Przemysł motoryzacyjny obejmuje szeroki zakres firm i organizacji zaangażowanych w projektowanie, rozwój, produkcję, marketing i sprzedaż pojazdów motorowych.
Usług biznesowych	Specjalistyczne usługi, których firmy dostarczają sobie nawzajem aby usprawniać swoje działania w wyznaczony przez siebie sposób.
Budownictwa	Budownictwo to proces tworzenia i budowania infrastruktury i budynków.
Doradztwa i usług	Firmy zapewniające profesjonalne doradztwo i ekspertyzy zaspokajające potrzeby klientów z danej gałęzi przemysłu.
Obsługi konsumenta	Obsługa konsumenta określa formułowanie, konsultacje i testy techniczne większości towarów konsumpcyjnych lub inne usługi oferowane konsumentom.
Cyberbezpieczeństwa	Jest to ochrona systemów informatycznych przed kradzieżą lub zniszczeniem sprzętu, oprogramowania, zapisanych w nich informacji, a także przed zakłóceniem lub modyfikowaniem usług przez nie oferowanych.
Analizy danych	Analiza danych to nauka zajmująca się badaniem surowych danych, bez wyciągania wniosków na temat tych informacji. Używana w wielu gałęziach przemysłu pozwala firmom na podejmowanie lepszych decyzji biznesowych
Projektowania	Projektowanie polega na tworzeniu planu lub konwencji dla zbudowania obiektu lub systemu
EdTech	Technologie edukacyjne to skuteczne wykorzystanie narzędzi technologicznych w procesie nauczania i uczenia się.
Energy & CleanTech	Energy & Cleantech skupia się na innowacyjnych sposobach wytwarzania, oszczędzania i dystrybucji energii, przy jednoczesnym ograniczaniu wpływu na środowisko do minimum.
Rozrywkowy	Rozrywka to forma aktywności, która przyciąga uwagę i zainteresowanie publiczności lub dostarcza przyjemności i rozrywkę.
FashionTech	Wykorzystywanie technologii w przemyśle modowym
FinTech	Przemysł opierający się na wykorzystywaniu oprogramowania do świadczenia usług finansowych
FoodTech	Wykorzystywanie technologii w przemyśle spożywczym
Gaming	Gaming to czynność grania w gry (wideo).
GeoTech	Geotech do zastosowanie metod naukowych i technik inżynieryjnych w celu eksploatacji i utylizacji zasobów naturalnych (jako surowców mineralnych)
GovTech	Rozwiązania technologiczne dla rządów państw i samorządów lokalnych.

HealthTech	Zastosowanie usystematyzowanej wiedzy i umiejętności w postaci urządzeń, leków, szczepionek, procedur i systemów stworzonych w celu rozwiązywania problemów zdrowotnych i poprawy jakości życia.
Hotelarski	Hotelarstwo odnosi się do relacji między gospodarzem, a gościem w której to gospodarz podejmuje gości wszelkie wygody, łącznie z przyjmowaniem i zabawianiem gości, odwiedzających, czy obcych osób.
HRTech	Technologia w zarządzaniu zasobami ludzkimi
Technologii informacyjnych	Technologie informacyjne (IT) to zastosowanie komputerów i urządzeń telekomunikacyjnych do przechowywania, odzyskiwania i transmitowania danych, a także manipulowania nimi, często w kontekście biznesu lub innego przedsięwzięcia.
Internet przedmiotów	Internet Przedmiotów (IoT) to sieć obiektów fizycznych lub "przedmiotów" najeżonych elektroniką, oprogramowaniem, czujnikami i urządzeniami łącznościowymi, które pozwalają im na wymianę danych z urządzeniami produkcyjnymi, sterującymi, i/lub innymi podłączonymi urządzeniami w zależności od infrastruktury
Nauk biologicznych	Do nauk biologicznych zaliczają się wszystkie dziedziny nauki zajmujące się badaniem żywych organizmów.
Logistyki i spedycji	Logistyka to zarządzanie przepływem obiektów z punktu wytworzenia do punktu konsumpcji w celu realizacji wymagań konsumentów lub firm. Spedycja to system organizacji, ludzi, czynności, informacji i zasobów zaangażowanych w przeniesienie produktu lub usługi od dostawcy do klienta.
Produkcyjny	Produkcja to proces wytwarzania towarów przeznaczonych do sprzedaży, obejmujący użycie pracy ludzkiej, maszyn, narzędzi, przetwarzania chemicznego i biologicznego, lub formułowania.
Morski	Przemysł morski to firmy, których działania wspierają innowacyjne produkty i usługi związane z tradycyjnym sektorem morskim. c
MediaTech	Technologie związane z mediami
MICE	(ang. meetings, incentives, conferences, and exhibitions) - spotkania, wyjazdy motywacyjne, konferencje, wystawy - rodzaj turystyki, w której większe grupy, zazwyczaj według ustalonego dużo wcześniej planu, zbierają się razem w konkretnym celu.
Technologii mobilnych	Przemysł składający się ze wszystkiego co ma związek z urządzeniami mobilnymi, smartfonami i mobilnymi systemami operacyjnymi
Mobilności	Modele przemieszczania osób z punktu A do punktu B za pomocą samochodów, autobusów etc.
MusicTech	Technologie związane z muzyką
Wydawniczy	Wydawanie jest to proces produkcji i udostępniania literatury, muzyki, lub informacji.
Nieruchomości	Sektor nieruchomości obejmuje procesy związane z kupnem, sprzedażą i wynajmowaniem nieruchomości.
Handlu metalicznego	Handel detaliczny to proces sprzedaży dóbr konsumenckich i/lub usług klientom korzystając z wielu kanałów dystrybucji w celu uzyskania zysku.
Wpływu społecznego	Do wpływu społecznego dochodzi gdy jedna osoba stara się wpłynąć na emocje, opinie, lub zachowania drugiej poprzez konkretne działania (takie jak rozpoczęcie ruchu lub kampanii)

Sieci społeczne	Sieć społeczna to struktura społeczna stworzona z podmiotów społecznych (takich jak pojedyncze osoby lub organizacje) i interakcji między nimi. Perspektywa sieci społecznej zapewnia zestaw metod do analizy struktury całych jednostek społecznych, a także różnego rodzaju teorie wyjaśniające schematy zaobserwowane w tych strukturach.
Oprogramowania i usług komputerowych	Oznacza wszystkich producentów oprogramowania komputerowego, SaaS, i innych usług komputerowych.
SportTech	Wykorzystanie osiągnięć techniki w sporcie
Komputerowy	Przemysł komputerowy tworzą firmy zajmujące się produkcją i składaniem sprzętu komputerowego.
Telekomunikacyjny	Telekomunikacja zachodzi, gdy wymianie informacji między dwiema jednostkami (komunikacji) towarzyszy użycie technologii.
Turystyczny	Turystyka to przemieszczanie się ludzi między stosunkowo odległymi lokalizacjami geograficznymi. Zalicza się do niej podróże piesze, rowerowe, samochodowe, pociągowe, łodzią, samolotem, lub z wykorzystaniem innych środków, z bagażem lub bez, w jedną stronę lub tam i z powrotem.
Mediów	Media publiczne (zazwyczaj po prostu "media") oznacza organizację, która utrzymuje infrastrukturę dla usług publicznych. Termin ten może również odnosić się do usług świadczonych przez te organizacje: dostawa energii elektrycznej, gazu i wody, a także odbiór ścieków. Czasami zalicza się do nich także usługi telefoniczne.